

1.1.17 שירותי הרווחה לילדים ונוער – דיגיטציה

ככל שהדיגיטציה מתקדמת וחודרת יותר ויותר לחייהם של צעירים ולפעילות המקצועית בתחום העבודה הסוציאלית, היא משנה גם את שירותי הרווחה לילדים ונוער במספר רבדים:

- ברובד הראשון, לדיגיטציה ולחוויה הדיגיטלית השפעה ניכרת על עולמות החוויה של ילדים ובני נוער. ההפרדה בין מרחבים אמיתיים לווירטואליים הולכת ומיטשטשת.
- ברובד השני, הדיגיטציה גורמת לכך שהתוכניות המוצעות בתחומים שונים נדרשות לתת מענה לאתגרים של הדיגיטציה כדי להישאר רלוונטיות למציאות הדיגיטלית של בני הנוער.
- ברובד השלישי, העידן הדיגיטלי מחייב את הגופים הציבוריים של שירותי הרווחה לילדים ונוער לפתח צורות אדמיניסטרטיביות חדשות על מנת להבטיח פורמטים מודרניים ועילים של עבודה ושיתוף פעולה.

1.1.17 שירותי הרווחה לילדים ונוער – דיגיטציה

המדיה הדיגיטלית הפכה לחלק מובן מאליו מהמציאות של ילדים ובני נוער ושינתה את חיי היומיום של משפחות במוכנים רבים. המדיה הדיגיטלית קיימת בכל מקום גם במעגל העבודה והיא מהווה חלק אינטגרלי בשירותי הרווחה לילדים ונוער. הדיגיטציה בהקשר של שירותי הרווחה טומנת בחובה אתגרים גדולים בהווה ובעתיד:

- ראשית, המדיה הדיגיטלית משפיעה באופן משמעותי על עולמם של ילדים, בני נוער ומשפחותיהם. באופן בלתי נמנע, יש לכך השפעה על האמצעים הסוציו-פדגוגיים הננקטים בהקשר לעולמם של הצעירים. עם זאת, בעוד שהדיגיטציה יוצרת הזדמנויות לפעילויות התפתחותיות בילדים ובני נוער (יצירה, שמירה וטיפוח יחסי חברות עם בני קבוצת הגיל, פיתוח מרחבים וירטואליים שבחרו באופן אינדיבידואלי ללמידה ולהתנסות וכו'), היא טומנת בחובה גם חשיפה לסיכונים מסוימים (בריונות ברשת, יצירת "תאי הד", גישה לתוכן פורנוגרפי/אלימות וכו'). התפתחות זו טרם הסתיימה והיא חייבת להתקבל על ידי שירותי הרווחה לילדים ונוער כחלק מתנאי המסגרת של התבגרותם, כדי לעקוב בצורה ביקורתית אחרי התפתחות זו. לסיפק הדרכה בונה ולסייע בהפיכתם של הצעירים לאנשים עצמאיים, אחראיים ובעלי יכולות חברתיות (ראו גם סעיף 1, פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני). האתגרים שיוצבו בפני שירותי הרווחה לילדים ונוער בקשר להגנה מונעת/חינוכית רק ימשיכו לגדול (ראו שקופית 2.2.3). נושא מרכזי בהקשר זה, במיוחד בממשק עם בית הספר (ראו שקופית 1.1.11), הוא הקניית אוריינות דיגיטלית לילדים, בני נוער ומבוגרים המתאימה לעולם הדיגיטלי.
  - שנית, הדיגיטציה משפיעה יותר ויותר על האופן שבו בנייהם שירותי התמיכה הסוציו-פדגוגית, החל משירותי הייעוץ המקוונים הקיימים, במסגרות הייעוץ החינוכי להורים, בשירותי תמיכה סוציו-פדגוגית במוסדות (למשל, כחלק מפעילויות המוטלות על ההורים) וכלה במתווים הנופצים יותר ויותר של "מרכזי נוער דיגיטליים". הדיגיטציה של השירותים המוענקים לילדים ונוער פותחת בפנינו מגוון הזדמנויות בכל קשת הפעילות של שירותי הרווחה. עם זאת, היא טומנת בחובה גם סיכונים, כמו למשל הניסיונות ההולכים וגוברים להכריע וליישם החלטות בענייני הגנה על שלום הילד על סמך החלטות דיגיטליות המתבססות על חישובי סיכונים סטטיסטיים או היגיון אלגוריתמי. לניסיונות מסוג זה ישנה השפעה על דפוסי החשיבה המקצועיים של מומחים בתחום.
  - שלישית, טכנולוגיות מידע ותקשורת משנות את האופן בו שירותים חברתיים ומוסדות הרווחה לילדים ונוער מארגנים את עבודתם, החל מאופן הניהול הפנימי (כגון: ניהול תיקים דיגיטליים, מקומות עבודה מרחוק, ישיבות צוות מקוונות, ארגון לחלוקת עלויות) וכלה בניהול קונסטרוקטיבי, כמו שיתוף הפעולה בין גופים ציבוריים ועצמאיים, דרכי מימון ופיתוח איכות.
- לא יהיה מנוס מכך שהגורמים השונים בשירותי הרווחה לילדים ונוער יתעמתו באופן פעיל עם כל שלושת הממדים של הנושא "פיתוח המדיה והדיגיטציה".

לקריאה נוספת

Alfert, Nicole (2018): Medien, in: Böllert, Karin (ed.): Kompendium Kinder- und Jugendhilfe Bd. 1, Wiesbaden, p. 527–552.
Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (ed.) (2017): 15. Kinder- und Jugendbericht. Bericht über die Lebenssituation junger Menschen und die Leistungen der Kinder- und Jugendhilfe in Deutschland, Berlin; online: <https://www.bmfsfj.de/resource/blob/115438/d7ed644e1b7fac4f9266191459903c62/15-kinder-und-jugendbericht-bundestagsdrucksache-data.pdf> (last accessed: 31 May 2021).
Lange, Andreas/Klimsa, Anja (2019): Medien in der Sozialen Arbeit. Stuttgart.